

1

עיקר המלחמה והכל
במו שכתוב (תהלים מה,
ך כו'. ונראה שב'
זינת הנ"ל כי משיח
קן קלקול הנחש. וחי
זה צריך אריכות
[כ:]

יהיה מזוזה בימין ונר
ל ובעל הבית בטלית
דקן דלילה לאו זמן
ש הוא לבוש איש
צויצת. כי לכן צוה
במלבוש לרמוז על
ובאמת הוא חותם
ציור איש הישראלי
ז²⁹ פירוש ועשה לו
ל פירוש הזוהר³⁰
: אל אהבת הקב"ה
שה לנו כתונת פסים
נשמה. ומילה עדות
מכל האומות. לכן
קרא טלית מצויץ.
כן ציצית במלבוש
חד. ומצאתי סעד
שבע ביום הללתיך

ש"ע וישב תרסיב - תרס"ג

: תרנ"ב הערה 18.

הקב"ה במצות, תפילין
יציצת בבגדיהן ומזוזה
: ביום הללתיך על משפטי
המרחץ וראה עצמו עומד
ב בלא מצוה וכיון שנוצר
לאחר שיצא, אמר עליה
הבית מזמור לדוד - על
: ע"ב ספרי ואתחנן, לו.

(תהלים קט, סד) על ז' מצות תפילין ציצית
מזוזה וכשראה דוד המלך ע"ה עצמו ערום
במרחץ אמר אי לי שאני בלי מצוה כיון
שנסתכל במילה שמח אמר למנצח על
השמינית (תהלים יב, א) ע"ש. וקשה מאחר
שפרט אלה השבע למה לא חשב גם מילה.
אלא נראה שמילה וציצית ענין אחד הוא.
ובאמת מכל המצות צריך להיות נשאר
רשימה באדם. וזהו שכתוב (משלי ב, א; שם ז, א)
מצותי תצפון אתך להיות נשאר חקיקה
ורושם באדם וזהו טלית מצויצת באמצע
לקבל הארה שמימין ושמאל בנפשותינו:
עוד נראה מזוזה בימין ונר חנוכה
משמאל³² הוא בחינת משה ואהרן
מזוזה תורה אור. ונר חנוכה נר מצוה בחינת
אהרן כמו שכתב הרמב"ן³³ בפירוש
המדרש³⁴ שלך לעולם קיימת על נר חנוכה.
והענין הוא דכתיב (שה"ש ח, ז) מים רבים לא
יוכלו לכבות כו' האהבה כו' אם יתן איש
כו' כל הון ביתו באהבה כו' יבחו לו. ואהרן
הוא בחינת אהבת חסד³⁵ כללות בני ישראל
ולכן נצטוו להדליק המנורה שהוא הרמוז
לשלהבת אהבת בני ישראל לאביהן
שבשמים. והנה אהבה זו צריכה שמירה
בשני אופנים שלא יכבו הרשעים את
האהבה כאשר עבר עלינו במלכיות אלו
שעמדו להשכיח מאתנו אהבת ה'. וכמו כן
לשמור שלא יתערבו אחרים להשתתף
באהבה זו כי גם בזה הם מכבים אש
האהבה. ושניהם נתקיימו בחנוכה שמתחלה
היה לכורש חלק בבית המקדש והשם
יתברך עזר לנו ונתקן זה כמו שכתבנו
לעיל³⁶. ונדחה מזה. וזהו שנאמר אם יתן כו'
הון ביתו כו' בוז יבחו לו. ואחר כך עמדו
להשכיח תורת ה' ועזר לנו הקב"ה. וזהו
שנאמר לא יוכלו לכבות כו'. ולב' אלו תקנו
הלל והודאה. והם בחינת אהרן. ונשאר

³² שבת כב ע"א.

³³ במדבר ת ב ד"ה 'בהעלותך', עין שנת תרנ"א הערה 7.

³⁴ תנחומא בהעלותך, ה, עין שנת תרנ"א הערה 6.

³⁵ שמירר ה, י; תנחומא שמות, כח.

³⁶ ד"ה 'עוד יבן שם'.

³⁷ מתוך הפיוט 'מעוז צור'.

לדורות להדליק נר חנוכה הרמוז כי לעולם
יוכל איש ישראל לעורר גחלת אהבה בלב
להקב"ה ובחנוכה מתעורר ביותר כנ"ל. כי
בנס דחנוכה נתעוררו לבות בני ישראל.
ואיתא³⁷ בני בינה ימי שמונה קבעו. נראה כי
הבינו שהנס נעשה לעורר הלב לתשובה
דאיתא³⁸ ימינו פשוטה לקבל שבים. פירוש
כשהקב"ה מגלה אות אהבה וחסד הוא
לעורר לתשובה. ובודאי שבו מתוך אהבת
הנס כדאיתא³⁹ ואחר כך באו בניך ופינו
וטהרו את מקדשך והוא על ידי פינוי וטהרת
הלב בתשובה לכן לשנה אחרת קבעום
כשנשתנו לטובה בתשובה שלימה. ונקראו
בני בינה על שם מבין דבר מתוך דבר.
וקבעו שמונה רמוז לתשובה. ותשובה מתוך
אהבה הוא מדת אהרן. ודו"ק;

מפרשת מקץ וחנוכה

בשם אמו"ז ז"ל⁴⁰ שביאר מחלוקת ב"ש
וב"ה אי מוסיף והולך או פוחת⁴¹.
ואמר דיש בנר ענין המאיר והשורף והוא
לשורף הפסולת ולהבעיר הפנימיות אש
התשוקה אליו יתברך וב"ש סבירא להו כי
מקודם צריכין להיות סור מרע וזה פוחת
והולך. וב"ה סבירא להו העיקר להיות
מוסיף והולך ובזה ההתלהבות המאיר בו
מטהר גופו ומבער ממילא הפסולת. ואמר
שזה גם כן מה שכתוב⁴² שיוסף הקדים
למנשה ויעקב הקדים לאפרים כי שם מנשה
על כי נשני אלקים כו' עמלי (בראשית מא, נא)
כמו שכחי עמך ובית אביך (תהלים מה, יא).
וחשב זה לעיקר. ויעקב אבינו ע"ה ראה כי
אין הכל מוכנים לזה. והקדים אפרים כדעת
ב"ה עכ"ד ז"ל. ולפי זה אתי שפיר לשון
מוסיף והולך פוחת והולך כי המה באמת ב'
דרכים יש מי שהולך בכח הפוזיות של
הכנעת הגוף. ויש מי שהולך על ידי תוספות

³⁸ תפילה לימים נודאים.

³⁹ על הנסים.

⁴⁰ חידושי הרי"ם, חנוכה ד"ה 'בית שמאי אומרים'.

⁴¹ שבת כא ע"ב.

⁴² בראשית מה, יג-יד.

א"ת

אור הנפש והפנימיות וזה אחד המרבה ואחד הממעט⁴³. והם ב' בחינות הלל והודאה כמו שכתבנו במקום אחר⁴⁴ מזה: **ובענין** המאיר והשורף איתא בזהר הקדוש⁴⁵ כי בימי המעשה יש מאור האש ובשבת מאורי אור ולכן מבדילין במוצאי שבת קודש בורא מאורי האש לדבק מאור האש במאורי אור של שבת ע"ש בפרשת בראשית ופרשת ויקהל. ולבאר הענין נראה דיש אור הבא בכח שריפת הפסולת. שהרי כל נר שלנו מאיר רק כפי מה שיש לו לכלות ולשרוף. וזה תכלית כל המלאכות בימי המעשה לברר ולהסיר הפסולת ובכח זה הברור זוכין לאור. אבל אור המאיר הוא עצם האור שאינו שורף רק מאיר והוא מאור שנברא בראשון שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו וגנוז הקב"ה לצדיקים. ובשבת יש הארה מאור הגנוז וכמו שכתוב⁴⁶ מתנה טובה יש לי כו' ולכן נקרא מתנה שאין זה בכח מעשה האדם. ואיתא⁴⁷ דאחר שבת הראשון שנגנו האור הזמין הקב"ה לאדם למצוא אור על ידי אבן. וזהו בחינת מאורי האש ואש השורף שכפי מה שיברר כך ימצא הארה וזה שכתב⁴⁸ ויהי ערב ויהי בוקר פירוש שכפי ברור התערובות ושריפת הפסולת ימצא בוקר. ולכן בשבת קודש לא כתיב ויהי ערב כי שולט בו מאורי אור כנ"ל. ולכן מפורש בתורה (שמות לה, א) לא תבערו אש ביום השבת וכל המלאכות אין מפורשין בתורה ואיתא בגמרא⁴⁹ דהבערה יצא ללמד על הכלל כולו. ונראה הרמז כנ"ל שכל המלאכות הם בכלל הבערה כי הם בחינת אש השורף כנ"ל. ולכן אסור בשבת. והנה

הקב"ה נתן לנו חלק באור הגנוז המאיר כמו שכתוב (תהלים צ, יא) אור זרוע לצדיק וזה בעולם שנה נפש. בנפש המילה שנקרא ברית אש כי האדם אש והיו"ד שבאיש הוא בחינת אור זרוע הנ"ל. ובשנה הוא השבת שיש בו מאורי אור. ובעולם הוא במקדש שהיה בו מאור הגנוז והאיר לכל העולם: **ואיתא** בגמרא⁵⁰ מחוץ לפרוכת העדות יערוך וכי לאורה צריך והלא כל מ' שנה הלכו רק לאורו אלא עדות הוא שהשכינה שורה בישראל מנר מערבי כו'. והוא כמו שכתוב⁵¹ כי נר מערבי שהיה דולק על פי נס אם כן הוא בחינת מאורי אור שאינו על ידי כילוי ושריפה רק עצם האור. אכן המצוה היה שיערוך אהרן ובניו הנרות בכח מאור האש ואחר כך יחול על זה הנס ואור הגנוז וזה בחינת נר מערבי. לערב ב' המאורות הנ"ל. ועל זה כתיב שאינו צריך לאורה כי תהלכות בני ישראל במדבר היה על פי העמודים ענן ואש בלי שום אש הדיוט. ורק עדות הוא שבכח בני ישראל לעורר אור המאיר על מאור האש שלהם. וזה הרמז בהעלותך עד שתהיה שלהבת עולה מאליה⁵² הוא בחינת מאורי אור הנ"ל. וכמו כן בנס דחנוכה שהיה דולק בלי שמן אם כן הוא בחינת אור הגנוז. אף על פי כן היה הנס באופן שנשאר פך אחד⁵³ כדי לערב ב' המאורות כנ"ל. ויש לומר שזה גם כן בחינת הלל והודאה. המאיר והשורף. וכמו כן הפלפול בגמרא⁵⁴ אי הרלקה עושה מצוה אי הנחה ופירוש הנחה זה הבחינת אור שחל מלמעלה על המצוה. והוא בחינת מנוחה דשבת. ובמה שבארנו לעיל מענין ערב ובוקר יובן המדרש בראשית⁵⁵ ויהי ערב

⁴³ "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכין לבו לשמים" (מנחות ק"א).

⁴⁴ שנת תרמיד ד"ה ימים טובים.

⁴⁵ ח"א כא ע"א; ח"ב רח ע"א.

⁴⁶ "מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמחה ואני מבקש ליתנה לישראל..." (ביצה טז ע"א; שבת י ע"ב).

⁴⁷ "מה עשה הקב"ה זמן לו שתי אבנים, אחת של אופל ואחת של צלמות... ונטל אדם הראשון שתי האבנים וחקקן זו לזו, ויצא מוקן אש, וחביל עליו בורא מאורי

האש, לפיכך אנו מבדילין על האור במוצאי שבת..." (שח"ט (תהלים), צב).

⁴⁸ בראשית א פסוקים ה, ה, יג, יט, כג, לא.

⁴⁹ שבת ע"א.

⁵⁰ שבת כב ע"ב.

⁵¹ רש"י במדבר ח, ב ד"ה 'בהעלותך'; עין שבת כא ע"א.

⁵² שבת כא ע"ב.

⁵³ שבת כב ע"ב.

⁵⁴ בר"ר ג, ח.

מעשיהן של רשעים⁵⁵ שכתוב (בראשית א, ד) ויהי כי טוב להוביח שאינו רשעים⁵⁵. והפירוש כנ"ל התערובות שנעשה על ידיה שהם הרשעים. לתקן זה התערובות. ואבל הקב"ה חפץ רק שהיה קודם החטא וכב בשבת קודש מעין יוב שהתבא

ב"ה [תרנ]

המצוה והנס בנרות. פני תהום

עניניהם של ישראל. כי יכולין להיות בלי מצות. כי מצוה. כי האדם כלול ממשמים והגוף מארץ². ה א. ב. והארץ היתה תהום באדם שמתלבש בגוף וזו חשכים. אך ורוח אלק המים. פני המים הם תעשה. והם מאירים לכ מתוך החושך. וכן כתיב רגלי הוא מדריגה תה

⁵⁵ "והארץ היתה תהום ובה" יאמר אלהים יהי אור" - א"ל: איני יודע באיזה מהם חפץ אב: אלו, כיון דכתיב 'וירא אלהים במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו' (בר"ר ב, ה).

¹ בר"ר ב, ד.

² בר"ר יב, ח; ויקר ט, ט.

³ יער לרגלי דברך ואור לנחתך

⁴ מהו כי נר מצוה אלא כל נר

מדליק נר לפני הקב"ה ומודה נר:

ה נשמת אדם, ומחו 'ותורה א"ר

מחנך בלבו לעשות מצוה ח"ב:

לעשות מצוה ומחסר את נבטיך:

לבניך, ויצר טוב אומר לו רק לך

מצוה מה חנר הזה כשהוא דולק

וטבין מדליקן הימנו אור בבית

אנו מחסר את נבטיך, לכן נאמר

(שמ"ר לו, ג) פסיקתא רבתי ה' ד

וב' אלו הם בחינת הלל והדאגה¹⁴ להגלות האור הוא הלל¹⁵. להכניעת סתרת הלב שבנוף האדם הוא הדאגה. והיו ענין המחלוקת¹⁶ מוסיף והולך פוחת והולך כאשר שמעתי מפי מו"ז ז"ל כי הגר הוא מאיר ושוף והוא ב' בחינות הג' שבימים אלו התגברות הארת הנשמה והכניעת הגוף. כמו שכתוב¹⁷ מרבה כבוד שמנים וממעט כבוד עצמי זהו הלל והדאגה:

ומזה שקבעו להלל ולהודות דוקא יש

לומר על פי מה שכתב הרמב"ן ז"ל¹⁸

ושאר מפרשים כי חטאו בזה החשמונאים

שהיה להם להחזיר המלכות לבית דוד.

ולכן יתכן שהמה עצמם רצו ליתן חלק

לדוד המלך ע"ה בנס זה. והרגישו כי מנעו

היה להם סיוע לבטל מלכות היונים וידעו

כי דוד המלך ע"ה נקרא גנים זמירות

ישראל¹⁹ והוא נסע נטיעה זו של הלל

והדאגה תוך לבות בני ישראל כמו שכתוב

(החלים קא א) אודה ה' בכל לבב פירוש

כשאמר דוד המלך ע"ה שירה לקח עמו כל

לבות בני ישראל כמו שכתוב (החלים קא ב)

ובתוך רבים אהללנו. בתוך ממש. שהביא

התעוררות בכל לב אנשי בני ישראל כמו

שכתוב בפסוק (הביא א כט י) ויברך דוד

את ה' לעיני כל הקהל. והוא ליה למינר

לאנשי כל הקהל. רק שבדבריו האיר עיני כל

הקהל וראו והבינו כי ליה הגדולה והגבורה

והתפארת בו (שם יא). וכל זה הנוסח נחבר

בפעל בבח ברכת דוד המלך ע"ה ואיתא

רמז ויברך דוד את ה' ראשי חיבות השם

הודאי שמו בן תהלתו²². כי יש כח בשמות

שיתפרסם מהות עדות שהשם מעיד עלי

בפעל ממש כידוע בספרים הקדושים כח

דורות הראשונים שעסקו בשם המפורש.

והמביני יבינו כי דוד המלך ע"ה לא היה איש

פרטי ואיתא²³ דלית ליה מגרמיה כלום ועל

¹⁴ ודבר ד' ב'.

¹⁵ רמב"ן דקדושת פס' י"ח ע"א יטור. ע"ש.

¹⁶ חזק דמי אליהו רביה ז'.

¹⁷ מוסיף ומוסיף וכל המאמרים. המלל והמנים והמאמרים.

ואיתא¹⁴ בשמחות בית השואבה לא היתה חצר שאניה מאירה באור בית השואבה עיני שם אריכות הגמרא¹⁵ במגורות שהיו שם. ויתכן לרמז שכמו שנמשך האור מרחוק בעולם. כך נמשך בזמן השנה הארוכה החג. וכמו כן בגפס האדם כי עולם שנה נפש הם דוגמא אחד¹⁶. וכפי רוב שמחות נפשות הצדיקים בסוכות כך נמשך האור מרחוק גם בבחינת עולם ושנה. ולכן הדור של חשמונאי התחזקו בימים האלו עוד מהארת החג דכתיב (החלים קא ב) אסרו חג בעבותות הוא עבותות אהבה ותשוקה כמו שכתוב במקום אחר¹⁷. עד קרנות המזבח רמז לחנוכה ופורים שהם ענפים שיוצאין מגוף הרגל ונקראין קרנות המזבח:

ימים טובים בהלל והודאה¹⁸. שבאמת בני

ישראל גבראו רק להודות לה' כמו

שכתוב (שניה גג א) עם זו יצרתי ב' תהלת

יספרו. ובללות אינם יכולים לברר כבודו

יתברך בעולם כראוי. דכתיב (החלים קא ד)

איך נשיר ב' שיר ה' על אדמת נבר. ובימים

האלו מתנוצץ האורות מבית המקדש ויכולין

לעסוק בהלל והודאה כי הנרות הם האורות

ממנוה שבמקדש. ועל ידי שהיונים רצו

להשכיח תורת ה' וגם בזמן שהיה המקדש

קיים פרצו בו פרצות וטמאו שמנים

שבהיכל. לכן כשנקם הקדוש ברוך הוא

וברוך שמו את נקמתו. עשה לנו זכר

במנוח נר חנוכה להיות נמשך קדושת בית

המקדש גם בזמן הזה שהמקדש חרב.

ויכולין בימים אלו למצוא הארת קדושה

וטהרה גם מבחוץ. ואמרו קבעו ועשאו

לשון כפול. שהחכמים פעלו שיהיו ימים

טובים בשמים. ושתמשך התגלות הקדושה

שירדת הארה מן השמים בימים אלו. וגם

פעל שיהיו ימים טובים למטה בפעושות בני

ישראל שיתעורר לבנם בנקל באלה הימים.

¹⁴ סוכה פ"ח ג'.

¹⁵ סוכה נא ע"א.

¹⁶ עיין ספר יעקב פ"ח ג'.

¹⁷ פסח פ"ח ג' א"א.

כענין ההפרש בין נבואת משה רבינו ע"ה בזה הדבר⁹ אספקלריא המאירה¹⁰. ורגלים אלו דחנוכה ופורים שהמה רק דברי קבלה ותורה שבעל פה לכן נקרא חנוכה כה בחינת שאר נביאים כמו שכתוב בספר קדושת לוי¹¹. אכן נראה לי כי אפשר לנו לזכות יותר ברגלים אלו שאותם יכולין לקיים בשלימות. כי ברגלים חסר לנו עליות רגל שזה היה עיקר שמחת החג. וימים טובים דחנוכה ופורים יכולין לקיים בשלימות. הגם כי בודאי גם עתה השיריים בימי הג' רגלים המה רב מאוד מכל הרגלים דחנוכה ופורים. אבל צד זה יש מעלה לחנוכה ופורים שמקימין אותן המצות בשלימות. וברגלים היה באמת עליות נפשות בני ישראל כמו שכתוב (שמות גג יז שם לה. כג. דברים טו. טז) יראה כל זכורך והיו משתנים באמת ונתעלו ממדרגה למדרגה שזה לשון עליית רגלים וכאשר רמז חז"ל¹² צריך אדם לטהר עצמו ברגל ובמקום אחר הארכנו בזה¹³. אבל בימים אלו יכולין לקבל הארת היום טוב כמו שאנו עומדין בלי שינוי. זה רמז חנוכה כה כמו שהם. כי ברגל מתעלץ בני ישראל להקדושה ועתה הקדושה בא לנו לתוך מקום החושך ולכן המצוה למטה מ' ומבחוץ¹⁴ כמו שכתוב בספרים מזה¹⁵:

א"א מו"ד ו"ל הראה רמז במשנה¹⁶ מחג

ועד החנוכה מביא ואינו קורא ולא

אמר עד כ"ה בכסליו. לרמזו כי נמשך

הארת החג עד חנוכה. ולפי זה נראה כי

התחדשות השנה שבתשרי נמשך עד עתה

ולכן מביא עוד כיכורים שעוד הזמן בכלל

ראשית השנה. ולכן נקרא חנוכה שעתה

נגמר החינך והתחדשות של השנה.

⁹ ר"ה טו ע"ב.

¹⁰ פסח תרמ"א ר"ה 'נמדרש הראי' תרמ"ג ר"ה נפסוק זה

אלי ואנדרו.

¹¹ שבט כא ע"ב.

¹² עיין תורה אור. מקץ ר"ח צ"י אחת גרי וז' ע"י נוחות

מצודת

¹³ גמורים פ"א ג'.

ה [תרמ"ד]¹ קבעו ועשאו יום טוב². למד לא בשנה הראשונה. הגה כל אלה הימים אשר לדורות המה עמודים עליהם וכמו הג' רגלים ששכל השנה נשען עליהם ימונים היה די להם בג' אחרונים שהיה גלוי וידוע מים שלא היה לנו תקומה וף לנו מועדות אלו. ואנו שוטה נפגע³. אבל חכמים די ה' באמת. בלי ספק שבבוא זמנים הללו אי בלי סיוע היום טוב הזה יזת שהמה מאירין בתוך תי נראה בנוסח הלשון הזה ומדקדקין על כפל לפי מה שכתבתי. כי זה לפי סדר הדורות פירוש להם די בימים טובים יזיב הקב"ה שנצרך לנו יזיב (קבלת ג. יא) הכל עשה זה מקדים רפואה קודם יתחיל אחר כך חשבות ידור בני בינה כי הקב"ה יקודמות זה הנס והמצוה וזעית. לכן לשנה אחרת ופרע שהוא א' מעמודי רות אמרו בימים הדם. בזמן הזה ממש קודם ו בכל שנה ושנה הארת אמרו בזמן הזה. ובודאי המה במעלה עליהם

ה איתא.

ר"מ ר"ה 'נפסוק'.

נח ר"ח 'נפסוק'.

(4)

פרשת לך

← חתחלך לפני וזה תמים ואתנה בריית

ביני ובינך. הנה בעיקר מצות

מילה תקור האשונים זיל אם הוא בגדר

הסרת תוספתן, והערלה הוא מום באדם

הישראלי ובמילה מפרידים את החסרון ממנו,

אן אם הוא תוספת מעלה וקדושה וכו' כל

מצות עשה שהם בקום ועשה שהם להוסיף

מעלה וקדושה לאומה הישראלית. ובאמת

ר"ש בה הני שני ענינים אלו יחד וכמו

שכתב בעל העקידה ז"ל בפרשה זו ודאייתו

ברורה מהא דאייתא במשנה מסכת נדרים

(ף ל"א) מאוסה היא הערלה כ"י שנתגנו

בה הכותים שנאמר (ויחם ט) כי כל הגוים

ערלים. הרי דהיא מום ודבר המאוס עד

דמגנים בה לכותים. עוד איתא שם במשנה

גדולה היא מילה שנברתו עלי י"ג ברייתו

כ"י, הרי דהוא עוד תוספת מעלה לישראל

וגדולה היא. וזהו שאמר הכתוב התהלך

לפני והיה תמים ואתנה בריית, א"ל שני

דברים, דמשמעותו של תמים הוא בלא מום

ואמר לו שבמילה יוסר ממנו המום של

הערלה וטומאתה ויהיה תמים, ואמר עוד

ואתנה בריית כי וביניכם דעל ידה יתוסף

להם עוד קדושה ומעלה רבה יהיה כריתת

ברית בין האומה ובין ה' יתברך שמו, והוא

הוספת קדושה. וזהו דאייתא במסכת מנחות

(ף י"ג) דאברהם אבינו אמר היה לך לזכור

להם ברית מילה והשיב לו ובשר קדוש

יעברון (ויחם ט), הרי דהמל נקרא דיש לו

בשר קדוש והמבטלה הוא בבחינת מעביר

מעצמו הקדוש ההוא, ומוכרח להדיא דהיא

הוספת מעלה וקדושה:

והנראה דנוכל לומר דהני שני בחינות הם

בחיתוך ופריעתו. דהחיתוך הוא

הסרת מעליו הערלה ובה מוציא עצמו

מכלל הכותים שנקראו ערלים כי כל הגוים

ערלים ובחיתוך הוא מבדיל עצמו מהם,

ואח"כ באה הפריעה והוא לאות ברית קדוש

להתקשר ולהתקדש בקדושת ישראל להיות

עם אחד, ועל זה אנחנו מברכים בברכות

המילה וצאצאיו חתם באות ברית קדוש

דהחתום של הברית באה ע"י הפריעה. וז"ל

הזה"ק פ' בשלח על פסוק ויבן משה מזבח

לכפרה כ"י על דאיתפרעו ישראל ואיתגליא

בהו אות רשימא קדישא. הרי להדיא

דאות הברית הוא ע"י הפריעה. וז"ל הרע"א

מהימנא פרשת חזריע ולאעברא ההוא ערלה

מקמי ברית דהא כההוא זימנא דאיתכנשא

עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי

ברית קוב"ה כנש כל פמליא של מעלה

כ"י ובההוא זימנא אתדחיא ההיא ערלה

מכל עמא קדישא לעילא ולההוא ערלה

מתקנא מנא חזא בעפרא לאשראה ההוא

ערלה בגוזה. הרי להדיא דהחיתוך הוא הסרת

הערלה והפריעה הוא התגלות אות הברית.

וזהו כונת המדרש רבה פרשה זו (טו ג)

דא"ל הקב"ה לאברהם אבינו דיה לערלה

עד כאן ויה למילה שתהא עגומה עד

כאן. הרי דאמר לו שני דברים דדי לערלה

שהיא השורה על האדם בעודו ערל שתהיה

בעולם ע"כ שהיו ערלים, וכן דיה למצות

מילה שתהא עגומה עד כאן, והוא המעלה

והקדושה שמגיע לאדם על ידה:

ובזה יבואר היטב דברי המדרש (נפ) בש"י

השירים (ו ז) מה יפית ומה נעמת,

מה יפית בכלאים ומה נעמת בציצית, מה

יפית בערלה ומה נעמת בנטע רבעי, מה יפית

במילה ומה נעמת בסריעתה, (כן הוא הגירסא

ובמדרש נרפס קצת בטעות, והמעין בדברי

המדרש יראה דנרפס בטעות דמוכת יעו"ש).

אמר המדרש שני דברים, מה יפית בכלאים

והזהירות משעטנו הוא סור מרע והבדל

מוהמגוזה, ואמר עוד ומה נעמת בציצית

דסור בציצית יש כזה עוד מצות עשה בקום

ועשה והוספת מעלה וקדושה. ואמר עוד מה

יפית בערלה דשלש שנים הוא אסור כאכילה

והוא סור מרע, ומה נעמת בנטע רבעי דיש

כזה עוד מצות דבשנה הרביעית פרוי קודש

הילולים, מה יפית במילה והוא החיתוך

ובזה אתה מסיר המום ונעשית יפה בלא

מום, ומה נעמת בפריעה רבה אתה מוסיף

מעלה וקדושה יחידה. ועיין עוד בזה"ק

סרישה אמר פסוק ובארכבה עשר משמע

ג"כ דחיתוך ופריעה הם שני בחינות, החיתוך

בחינת השכתת שאודי והפריעה היא בחינת

אכילת מצה יעו"ש:

ובזה יש לפרש הפסוק התהלך לפני והיה

תמים ואתנה בריית כיני וביניכם.

התחילה הכתוב כלשון ציווי והיה תמים

וסיים הפסוק כלשון להבא ואתנה בריית כיני

כ"י, דבינמות (י' ע"ט) רצה הגמרא לומר

דאברהם אבינו לא נתחייב בפריעה עד משה

רבינו, וזהו שאמר כלשון ציווי והיה תמים

דהיינו בלא מום והוא החיתוך והתחיל החיוב

מעכשיו, ואמר לו עוד ואתנה בריית כיני

וביניכם הבטיחו דאחר זמן שינאלו ממצרים

עוד יוסיף לו בה מעלה ויצטוו על הפריעה

יתן להם גם הברית:

ובזה יבואר דגם לדעת הרמב"ם בפרק י'

מהלכות מלכים (ה"ט) זגם בני קטורה

חייבים במילה והקשה המל"מ מהא דנדרים

(דף ל"א) הנודר מן הערלים אסור במולי

כותים ומותר בערלי ישראל הנודר מן

המולים אסור בערלי ישראל ומותר במולי

כותים שאין הערלה נקראת אלא על שמם

שנאמר כי כל הגוים

הוציאה המשנה מן הכל

דנצטוו על המילה ודין

ולפי"ז יחזא דבני קטור

במילה מ"מ בהם אין

על ידה כלל, דלא מבי

(מס) דלא ניתנה פריעה לא

אפילו אם ניתנה ונתחיי

שתהיה לאות ברית ברא

לישראל וכמו שאה"כ ז'

וביניכם לשון עתיד וקא

הורה, ובבני קטורה אין הנ

מוכותים שהם מודע אבר

כותים אבל מעולם לא נ

של דעו של אברהם או

מלא אמר הכתוב (פ"י יח"ל)

לך ודע וע"כ עייין הם כל

וכמו שכללם הכתוב כי כל

קטורה ככלל ערלים ומש"י

כך דעם ככות

ובזה יבואר לנו דברי המ

שמות (טו ט) בה' בנו

ילדו עתה יאכלם חדש את

כשמת יוסף הצדיק הפור ב

נהיה כמצריים מיד הפך

שהיו המצריים אוהבים אותנו

(פאלס קס) הפך לבס ל

לקיים מה שנאמר עתה י

חלקיהם זה מלך חדש

גזירות עכ"ל המדרש, וב"י

מסיים עוד חלקיהם שנחלקו

יש להבין מה שאמר ו

ותאר חטאם כלשון זה

הקבי"ה ולא מצינו תואר זו

גם יש להבין למה אמר

רבים הו"ל לומר חלקם

משמעו שני חלקים. גם ע"י

יב המדות הם בפנפ הדיקה לגוף, והם לכושים לנפש
השכלית. וכמו שאדם מתפטר על ידי הליבוש

י. וכל ענין ביאת האדם בעוה"ז הוא לתקן את נפש הבהמי שהוא לבוש
לנפש השכלי שהוא עיקר האדם. (וכן כתב ת"ז ק"ו ד' קכ"ו ג'). ונפש
הבהמי היא נמשכת אחר היצר הרע ובה כל התאוות וההענוגים וכל החטאים.
וכן כל המצוות ושכר ועונש הכל תלוי בה. והיא הלבוש של הצדיקים
בג"ע. וקודם חטא אדם הראשון ה' נכלל נפש הבהמי באדם והיתה
נקראת כחות אור. וכשחטא נפרדה ממנו ונמסרה ביד הס"א (ועי' ת"ז
ק"ו ד' ק"ח א' ב' ג') ונקראת כחות עור שהוא משכא דחויא ולכן וידעו
כי עירומים הם. וזה ענין נשמות דאולין ערטילאין. כי לבוש שלהן
בקליפה וזה ענין הלבושין של אדה"ר שבאו לנמרוד ואח"כ לעשו שהוא
נחש הקדמוני שלקח הבגדים מאדם הראשון. ויעקב שה' דוגמא דאדה"ר
(כמ"ש ב"מ פ"ד). ולכן כתיב (בראשית כז, טו) ותקח רבקה את בגדי עשו
כר' ותלכש את יעקב כר'. ולכן נחברך כיו"ד ברכות נגד יו"ד קללות של
אדה"ר. (עי' מדרש רות החדש בזהות קדש פ"א אות ג"א) כי הוא תיקן
חטא אדה"ר. (עי' ת"ז קט"ו ג'. ק"ד ד'. ק"ח ד') וע"כ נכנס עמו ג"ע
וירח את ריח בגדיו (ווי"ש חניני' ה' יעקב אבינו לא מת).
וזה ענין (שמואל א' ב, יט) ומעיל קטן תעשה לו אמן. וכן קריעת
ושת שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות. ולהיפך באסתר ותלכש אסתר
מלכות. וכן מ"ש (זכריה ג') ויהושע ה' לבוש בגדים צואים כר'
וילבישוהו בגדים כר' והשטן עומד על ימינו לשטנו הכל הוא על הבגדים
הנ"ל שכל קטרוג השטן ואחיותו באלו הלבושים שלא יחלבש בו האדם.
וכן נקראים רגלים (כמ"ש משלי י' כ"ח ע"ש). ווי"ש (זכריה שם) ונתתי
לך מהלכים בין העומדים האלה. שיתן לו גם את הרגלים שהמלבושים
והרגלים תולין זה בזה.

וזה ענין הקרבן לתקן סטרא דבהמה שתכלל באדם. וכן הקרבת
הנשמה כבהר דינור ואז אדם ובהמה תושיע ה' (ספרי"צ ד' מ"ז מ"ח
והיכלות פקודי ט"ז י"ז) (וזה ענין התחברות שם מ"ה וכו' להוציא הבהמות
(מ"ה בני' אדם וכו' בני' בהמה) מ"ה הוא נגד הרוח וכו' נגד הנפש. (ולכן הקרבות
מבהמה שרם כירורי הכ"ו) וסוד המיתה ותחי' הכל בנפש הבהמית כר'. וזוהו תבין
ענינים גדולים בפגם העוונות שזהות מסתלקת מהנפש אפי' בחיים חיותו

ותוכחות מוסר, להפריש ודרכיו השונכים מן הדעים (משלי כב.

יא ענין התורה לנפש — דוגמת הפטר לארץ, שפצמית
מה שגורע בה, סם-חיים או סם-מוות. פן פתורה,

מצמית מה שפולב: אם לבו טוב — תגדיל ידך, ותאמר, ואם
פולבו שרש פורה ראש ולענה — יגדל השניא פולבו, כמו
שפחוב (הושע יד, ט): "צדיקים ילכו בם ופושעים יפשלו בם",
וכמו שאמרו (שבת פח, ט): למימינים בה — ספא דחיי,
ולמישמאלים בה — ספא דמוותא. על-כן צריך לפנות לבו
בכל יום קודם הלימוד ואחריו מעפוש הדעות והמדות.
ביראת-חטא ומעשים טובים, וזהו מכנה בשם פית-הפסא.
ועל זה דמיון במה שאמרו (ברכות ח, ט): בית-הפסא עדיפא
מפולח (ה), וכן מה שאמרו (שם נה, ט): הפאריץ בכית-הפסא,
וכן מה שאמרו (שם סב, ט): הלשם רצא, הערב רצא, רוצה
לומר — בכתרויתו וזקנותו, שלא תתרחק מבית-המדרש
רב, שלא תוכל להועיל. וצריך למשמש איזה מדה רעה
גובר בו, ואחר-כך יפנה, לא כאלו פעלי-תאווה, שמתענוים,
והפארה מתגבר פיותו. ואריך לזה ערמונית גדולה, ערום
פיראה, נגד הנפש הערום. והמתעצל לתפול אחר כל
מדה רעה, אינו מועיל לו כל הגדרים והפגים שהוא
עושה, כי כל מפה שאינה נרפאת בפנים וכו', ואף גדר
התורה, שהיא מגנה ומצילה, נהרס בעצלוחתו (משלי כד, לא;
יט, טו; כה, ד).

(וז' וכן מ"ש (שבת פ"ב) מאי אזיל לגביה כר'. י"ל ג"כ על דרך הנ"ל שלא היה רוצה
לבטל זמן לימודו מפני תיקון המדות וע"ז השיבו הוא עסיק בחיי דברייתא כר' ובמ"ש
כאן שזה עדיף מכולהו.

המאמר המפורסם (סדרה)

פרשת האזינו

7

לכ, ב: ישרף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי.

איתא בלוקיט האזינו (רמז תתקמ"ב): "יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי, אם תלמיד חכם הגון הוא תזל כטל, ואם לאו ערפוהו כמטר". ואמר אחי הגאון ז"ל, הטעם שמדומה אותו למטר, שהמטר יורה ומשקה שמגדל עשבים רעים וטובים, וכיותר מתגדלים הרעים מהטובים. כך על ידי התורה, במי שאינו הגון מתגדלים תכונות רעות בלבו.

וגם התורה נקראת 'אור', והעולם הזה נקרא 'חשך', כמו שנאמר 'והיה במחשך מעשיהם' (ישעיה כט, טו). וכל זמן שאין החשך גדול כל כך, אזי נצול האדם באור שבידו מכל מכשול, אבל אם החשך גדול הוא מאד, חשך ענן וערפל, אזי על ידי האור שבידו מתבלבל ונבוכ יותר. כך מי שהוא משוקע בהכלי עולם הזה מאד ומעשיו מקולקלים, אז על ידי התורה מתבלבל ונבוכ יותר, ומחשבותיו מכלכלים אותו יותר.

(מסלות התורה, מהג"ר אברהם ב"ר שלמה זלמן - אחי הגר"א, רסידה-פולין תקס"ו)

נוסח אחר

[איתא בגמרא (שבת פ"ח, ב: יומא ע"ב, ב) "אמר רבא, למיימינין בה סמא דחיי למשמאילין בה סמא דמותא", והוא על פי דאיתא בגמרא] "כל העוסק בחורה שלא לשמה נעשית לו סם המות" (תענית ג, א). וקשה, למה יזיק, לא יועיל ולא יזיק. ואמר, משום שהתורה נמשלה למטר, שנאמר 'יערף כמטר לקחי', מה מטר הולך על עשבים טובים ועל עשבים של סמני מות, כך התורה היא נותנת חכמה לאדם ומגדלת אותו בחכמה, ואם הוא מקיים, אזי הוא חכם מחמת התורה והתחכם ביראת שמים, אבל אם אינו מקיים והתורה מגדלת אותו שמחמתה הוא חכם, וגמצא הוא חכם להרע, והו' "לא זכו סמי דמות".

(כתב יד לקטים מרבינו הגר"א, אוסף כנסת ישראל)

ודרש יג' דף ס' ע"ב. שמביא בשם הגר"א עד חילוק בין ב' ההנהגות האלו, שבעוד אם האב מוכה לאלוהיו שהוא מצד שהאב אוהב את בנו ואינו חושך שבטו ממנו, כי חושך שבטו שונא בנו, ומיסרו על כל עון וחטאת, האב אינו בבעס בשמכוהו ולכן קל הוא לסבול אותם, אולם בהנהגה השנייה הוא כדרך האבות שאינם אוהבים את בנו, שחושך שבעטו שונא וגו'. וא"כ בשמחמלאה סאחו או מוכהו האב בבעס גדול וזיגן קרוב לסבול נפשות. והו' שאמר 'ה' רעיוני וזי' הקב"ה יסר אותם על כל עון וחטאת, וקל היח לסבול את היסורים, אבל אורי מוה"ר נ"י השווה ונשוויון וסרתם מן הדרך. וקראו אותם הרעה באחריות והעשים ע"י.

נוסח אחר

"חניא, היה ר' בנאה אומר, כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם ומשלה (משל ג, יח) 'עץ חיים הוא למחזיקים בה וגו'', וכל העוסק בתורה שלא לשם סם המות, שנאמר 'יערף כמטר לקחי', ואין עריפה אלא הריגה שנאמר (לעיל) שם את העגלה בחל".

ופירש הגאון מווילנא, על פי מה שכתוב (תהלים פ"ה, יב) 'אמת מארץ ת משמים נשקף'. דהיינו הארץ מדתה 'אמת', דכל מה שזוועין בתוכה היא מ' חסין נותנת חסין, ואם שעורין שעורין. ומן השמים יבוא הגשם שהוא מ' בתורת צדקה, שהרי לא ניתן שמה הגשם שיחזור לנו. והנה הגשם בא על כשוה וגם עושה פעולתו כשוה, אך פועלה לפי המקבל, דמקום שזרוע ח חסין, ומקום שזרוע קוצים וסם המות יצמח כן, אך הגשם עצמו נקרא לעול

הנה, כמו כן לב האדם הוא כמו ארץ זרוע, ותורה מן השמים היא כמו ג עליה, ואם הלב זרוע מיראת שמים [שהוא רק ביד האדם, ש"הכל בידו] מיראת שמים, אז התורה שלומד מצמיחה ומרחבת דעתו, ומגדלת אורה. אן מחוסר אמונת השם, וזרוע בו מנינות, אז התורה שלומד מצמיח ומגדל המינו הנה, כמו כן לב האדם הוא כמו ארץ זרוע, ותורה מן השמים היא כמו ג עליה, ואם הלב זרוע מיראת שמים [שהוא רק ביד האדם, ש"הכל בידו] מיראת שמים, אז התורה שלומד מצמיחה ומרחבת דעתו, ומגדלת אורה. אן מחוסר אמונת השם, וזרוע בו מנינות, אז התורה שלומד מצמיח ומגדל המינו הנה, כמו כן לב האדם הוא כמו ארץ זרוע, ותורה מן השמים היא כמו ג עליה, ואם הלב זרוע מיראת שמים [שהוא רק ביד האדם, ש"הכל בידו] מיראת שמים, אז התורה שלומד מצמיחה ומרחבת דעתו, ומגדלת אורה. אן מחוסר אמונת השם, וזרוע בו מנינות, אז התורה שלומד מצמיח ומגדל המינו

לכ, ר: הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין ע וישר הוא.

זה מכבר שמעתי או שראיתי (ושכחתי באיזה מקום) מהגר"א זצוק"ל, של שבת הוא על הקדוש ברוך הוא שהוא 'אל אמונה ואין עול', וכתב לכאור, בני אדם, מי שנחתייב איזה עונש, מענישין אותו, ואף שעל ידי זה יצא ע

א. הדמיון דבריו שם הוא: "אותם אנשים המתדמים לראי' ה' ועושים מצות הבריות שעושים לשם שמים בחשכה יתחלפו, וראיה מ' עקיבא שאמר, כשהיה עם הארץ מצא מת. והלכיו על שכמו במה פרסאות כדי לקבורו בעיר, וכשבא אצל חכמים אמרו לו, שעל כל פסי הוא חייב מיתה, מחמת שנות מצוה קטנה מקומו ולא היה ראוי לחזו ממקומו, והיה ר' עז את עצמו מאור, ואמר, ונה כשהייתי רוצה לעשות מצוה הכעסתי לבוראי, על אחת כמה ו הראוה שכל זה הוסיף מוילליה, ועיקר הדברים הם מביאור הגר"א לנשלי י"ט, ט.

(צל הכסף, מרבי אהרן פריש, פירוש שנים עשר, אונגוואר תר"ל)

הסמוך שב לבאר, "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש, כאשר שמעת אתה, ויחי", "שמעת ... ויחי", הן הן השמיעה והתחיה, כמדובר. ה"חזרת שלמה"

הוצאת ספרים (ת.מ.)

יש להבין מה ענין זכיה לכאן, ומהו הלשון "נעשית לו".

שלוש מדרגות בלימוד התורה, העליונה שבהן, הולמד לשמה, אמצעיית, הולמד להתיהר ולהתכבד, והגרועה שבהן, הולמד לקנטר ולהקניט. אמרו חז"ל, לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והיינו, כדי שירגיל את יצרו מנועריו בלימוד תורה, אף לשם כבוד וכדומה, ומתוך זה יחכים ללמדה כמעלתה, רק לשם שמים.

אמר ריב"ל, מאי דכתיב ואת התורה אשר שם, זכה נעשית לו עם חיים, לא זכה נעשית לו עם מיתה". (יבמות עב, ב)

נמצא שהלומד בנערותו כדי להתהיר, עומד הוא על פרשת דרכים, בבחינה האמצעית, ועליו להחליט, אם להימנע ולעבור אל המדרגה הרצויה של לימוד לשמה, או חלילה להשמאיל וללמוד לקנטר ולהשחית. עליו דיברו חז"ל באמנם "זכה, נעשית לו סם חיים", כלומר זה האיש העומד בראשית דרכו, ועדיין לומד תורתו להתהיר ולהתכבד. אם זכה לעלות למדרגת לימוד לשמה, אזי סם חיים הוא לפנשו, ואם לא זכה בלימוד הנעלה הזה, ובחר להרשיע בלימוד על מנת לקנטר, אזי נעשית לו סם המות.

המות.
היה מגיע לשחיתות זו. נמצא שגם תורתו הראשונה "נעשית לך" סם לקנטר, שעתה יאמרו עליו, ולוואי שלא ידע ספר מעולם, כי אז לא על כוונותיו החמריות שבעבר. וכן להיפך, אם בחר ללמוד על מנת שבהכירי עכשיו את אורה הבהיר של התורה, עושה תשובה מאהבה שמתברר למפרע כי היתה הכנה ומבוא ללימוד לשמה, ואם מטעם שלמד בעזרתו שלא לשמה, נעשית לו מעתה סם חיים. אם משום נדקדקו לומר "נעשית לך", כי בהגיעו למדרגה הנוכחית, אף תורתו

ד"ר רמאל הכהן מהמבורג
(דעת קדושים)

12552

הג"ר חיים מולח"ץ היה דורש מאמר זה כך: "זכה" מלשון "זך". אם זיכך עצמו קודם תלמודו והרי הוא בדעה צלולה והשקפה נכונה, כשמן זית זך, אזי נעשית לו התורה סם תינים. אבל אם לא זיכך עצמו תחילה, נעשית זו התורה שלומד לסם המות עבירו.

בשם רבי חיים מוֹנְוִי'ל

לְתַרְבוּת רַעְיָה.
בְּמֵה שְׁלֹמֵד, כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ "לֹא זֹכֶה נַעֲשִׂית לִי סֵם מִיְתָה", לְפִיכָךְ יֵצֵא
לִימֹד תּוֹרָה כָּלִי, וְאִין אִפּוּא מֵה שִׁינֹן עָלָיו. אֲדַרְבֵּא, עוֹד גְּרוּעַ הוּא
אַלֵּא שְׁלִימֹד תּוֹרָה בְּרִיבְזֵמֶן שְׁסָפִי מִיָּנִים נִשְׁמָטִים מֵן הַבֶּגֶד, אִין זֶה
גּוֹפֵא קִשִּׁיָּא, מִדּוּעַ לֹא הִצִּילָתוּ הַתּוֹרָה גַּם מִפְּנֵי הַשְּׁפַעַת הַסֵּפֶר מִיָּנִים?
לְתַרְבוּת רַעְיָה, מִפְּנֵי שְׁסָפִי מִיָּנִים הִיוּ נִשְׁמָטִים מִבְּגָדוֹ. וּלְכַאוּרָה הִיא
שְׁבִיבֵאוּ חִזִּי"ל מִדּוּעַ הַתּוֹרָה שְׁלֹמֵד 'אַחֲרִי' לֹא הִינִיחָה עָלָיו שְׁלֹא יֵצֵא
עָלָיִי דְּבָרֵי חִזִּי"ל הַלֵּל, הַסִּכֵּי הַגִּי' בְּיוֹךְ דֵּב מִקְמִינִי, אֵת מֵה

מפי רבי ברוך דב ליבוביץ

בשם הגאון החזן איש הובא: "זאת התורה", אף תורת המוסר בכלל, שהלוא נאמר "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך" (משל א. ח). וכיצד זכה שנעשית לו סם חיים, אם לומד מוסר לעצמו, ומתכוין לתקן מדותיו ולהשתלם במעשיו, הרי הוא בכלל זכה. לא כן אם מייסר ומוכיח לחברו, ואינו כולל עצמו במוסרו, לא זכה, ונעשית לו סם מיתה. כך דרש החזן איש, והוסיף, מי שרשומע או משמע דברי מוסר מגדולי התורה והיראה, ובו בזמן חושב על עצמו מחי איני לדגה זי. הרי הוא זכה.

בשם ה"חזון" ה"ש"א

(שאל אביך ויגוד, בהסכמת הגר"ש שבדרון)

ויום השביעי, שבת לה' אלוֹקֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַחַת וְכִכָּר וְכִתְיָר וְעֵבֶדךָ וְאַמְתְּךָ וְכו' לִמְעַן יָנוּחַ עֶבֶדךָ וְאַמְתְּךָ כַּמּוֹד (ת. י"ד)

"למען ינוח עבדך ואמתך כמוך", דרשה תורה שבמונחת השבת ישויות

פֶּשֶׁר לַהֲיוֹת, וּתְכֵלִית הַקִּיבוֹן. וְיִלְךָ דְבִיּוֹם הַכּוֹסִרִים בְּאַמְצֵעוֹת הַהֶקְרֵבָה מְקֻרְבִּים אִם כֹּל הַקֶּרְבָּנוֹת שֶׁל כֹּל הַהִשָּׁה לִפְנֵי וּלְפָנִים, וְעַיִן בְּרֹאשׁ אִיזְהוּ פֶּר וְשֹׁשְׁפִיר שֶׁל יִיְהוּכִי, וְכֹן בְּקִסְרוֹת הֵיזָה כְּסֻרֹת יִיְהוּכִי, בִּי אֲמַצְעוֹתָם הַקֶּרְבָּנוֹת לִקְיָם שֶׁל מַעֲלָה. וְהָזֶה עֲנִין: דְּדָשׁוּ ה' בְּהַמְצֵאוֹ (מִשְׁפֵּי יִיזָה, ו'), שְׁמִי'ת (וְיִיזָה, יִיזָה), כִּי כֹל עֲשִׂי'ת הַכֹּהֵן לַיִּהוּכִי, כִּידְעָה, וְאוֹ שְׁמִי'ת לְאֹדֶם, כִּיֹּן עֲנַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְקַרְבִּין לִקְיָם שֶׁל מַעֲלָה, וְכֹן כְּתוּב: לִפְנֵי

כ' עיקר ענין קרבן הוא ביה"כ.
(תרפ"ד)
ש' הקדשים, כמבואר בסוף פ"ק דכלים, וקה"ס הוא וולת העשר קדושות, ולתו לחבר המעשים של האדם. אמנם שורש השרשים של עשר קדושות י"ל (נתיב הצדקה), וע"כ קרבן שהוא שייך לנחמה, שהוא שורש קדושת ש. ומה שהזכיר הוא באמצעות קרבן, משום דא"י מזהבת כל ישראל, וטובים של האדם שיעשו כולם אגודה אחת ותכל חוק להיקרב על ידו בלשון אחר, דענין קרבן, ביאר השל"ה (מסי פסחים), הוא לחבר ולצרף

[illegible]

ד' שנתברך יעקב ועשו אחיו בא מצידו, כתוב: ויחרד יצחק חרדה גדולה ויש"י שראה גיגנם פתוחה מתחתיו. ולכאורה תמוה, שער הנה לא ראה תחתיו, רק עתה. אך לפי מה שכתבנו לעיל יבואר, כי עד הנה הייתה ודאב שראוי להשתלם שכרו בעוה"ז, ממילא היו מצביעים כל עבירות יצ"ל יעקב הכרכות, שנא': הזה גבד לאחיו, ונעשה עשו עבד לו, ומה נה רבו, כבידש"י לקמן על הפסוק: הן גבדו שמתיו לו, (והוא ממדרש פירשה זו). ובאמרי הקדוש היצואתי ממשנה (פ"ד דידים), דכל המצוות על רבו עיי"ש. והענין דהאזין חייב במצוות של העבד גיגא שהוא ג"כ נה עבד קנה רבו, דהנה המדרש"ל ו"ל כתב (בדרך חיים) על מאמר חז"ל, לכות את ישראל לפיכך הבה להם תורה ומצוות, דמצויו לכד ג"כ גורם ידבות הטובה בריבוי תורה ומצוות יש יותר ויכחד, וא"כ תצויו לכד

ב"כ זכות גדולה ותועלת גדולה, ע"כ הציווי של העבד, וזכה בו האדוני. יצאו לנו מזה, דגם בתורה ומצוות אמרינו: מה שקנה עבד קנה רבו, ובהגיע ליעקב ברכת ה' היה גביר לאחרי, וזה במצוות כיבוד אב של עשו, וגשאר עשו ריחו עיוס וריק מכל לחלחית של מצוה, ובהבטל הסיבה בוטל המסובב, דהיינו שכר מצוות כיבוד, וכיון שלא הגיע לו לעשו תשלום גמול על מצות כיבוד אב, התחיל להיות ריחו נודף מטרחון עבירות שלו אשר רבו כמו רבו, ע"כ אז חרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, כי ראה גיהנם פתוחה מתחתיו.

הנה אנכי הולך לבנות ולבנות זה לי בכורה (כ"ה, ל"ב). גרמא הביאור על הדרד משל: סוס יפה הולך במהירות, וזאת היא מעלה, אך המעלה היא רק כל זמן שהולך בדרך הישר למקום הנרצה. אמנם אם תניעה בדרך והולך בדרך אחר, אז חסרון הוא מה שהולך במהירות, דע"י זה מתרחק יותר ממטרתו, וקשה לו יותר לשוּב. וענין הבכורה הוא שיש לו כוחות יותר לילך מדרגא לדרגא. אבל כל זה טוב אם הולך בדרך טובים וע"י זה, ע"י הבכורה, מתקרב יותר למעלתו. אמנם עשו שהלך למות, היינו שחלך לסטריז מטובינו שקרויז מתים, למה לו בכורה, למחר הליכתו למקום המיתה. הלוא טוב לו ללכת לאט.

אם תרד מצרימה וגו'. גור פארי הוזאת (כ"ו, ב"ג). פירש"י שאחז עולה תמימה ואין חז"ל כדאי לך. ולכאורה קשה, הרי האבות קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ואם כן למה הוצרך רש"י טעם על זה, הרי היא מצות קיימת: "וירשם אותה וישבתם בה", גם יש איסור ללכת למצרים. ע"כ נראה מזה, דכל האיסור על בר ישראל לשבט למצרים הוא ג"כ מטעם זה שיצחק נמס בחוכנו קודמה זו, שייחשב כל איש ישראל כעולה תמימה יצחק וע"כ אין חז"ל כדאי לנו.

ההשקפה הזו, שיש לה שורשים ביהדות, נפוצה מאוד בקרב חוגי המרכז והשמאל. היא נשענת על שני טענות: ראשית, יש לה שורשים ביהדות, שכן יש הרבה דוגמאות להשקפה הזו בכתבי חז"ל ובמחשבת ישראל. שנית, יש לה שורשים ביהדות, שכן יש הרבה דוגמאות להשקפה הזו בכתבי חז"ל ובמחשבת ישראל. השקפה זו, שיש לה שורשים ביהדות, נפוצה מאוד בקרב חוגי המרכז והשמאל. היא נשענת על שני טענות: ראשית, יש לה שורשים ביהדות, שכן יש הרבה דוגמאות להשקפה הזו בכתבי חז"ל ובמחשבת ישראל. שנית, יש לה שורשים ביהדות, שכן יש הרבה דוגמאות להשקפה הזו בכתבי חז"ל ובמחשבת ישראל.

להביא להכניס את הקדושה אל מוך הפסולת והרע, ועל כן צריך לגרש מחילה שורש הרע שנתוכו כדי לזכך את נפשו ולטהרו, ואחר כך מוכל לשרות עליו הקדושה ואור החיים לחסות מחת כל כפפי השכינה.

ובזה פרשתי מאמר חז"ל (פסיקתא הובא בילקוט תרי עשר רמז תקט"ז) על פסוק (בראשית לו, כט) "וישב ראובן אל הצור כו", רבי צריה אומר אמר לו אחת פתחת בתשובה מחילה חייך שכן בןך בא ופומח בתשובה מחילה שנאמר (הושע יד, ב) "שובה ישראל וגו'", והוא תמוה בעין כל רואיו, א' שהחורה קדמה להושע ופתחה בתשובה (דברים ד, ל) "ושבת עד ה' אלהיך", שנית הלא ידוע שאדם הראשון וקין עשו תשובה קודם ראובן?

אכן יתכן לדברינו כי הנה מה ששז ראובן אל הצור היה לעשות מנוה גדולה הלל נפשות ולהחזיר בן החצי לציו כמ"ש (בראשית רבה פד, יט ובילקוט שם) וקודם לזה היה עוסק בשקו ובמענייתו ועשה תשובה על כלבול יצועי אביו כמ"ש שם במדרש, ועל כן אמר לו הקדוש צריך הוא אחת פתחת בתשובה מחילה, כלומר לעשות תשובה מחילה קודם עשיות המצות בדרך סור מרע ואחר כך ועשה טוב, חייך שכן בןך כו', שגם הוא כן הזהיר ואמר מחילה שובה ישראל וגו' ואחר כך וקח טוב, שקודם קחת הטוב צריך אחת לשוב מחילה כדי שיוכל הטוב לשרות בך ושלא יתבטל ברוב הפסולת, על כן עשה תשובה מחילה ומוכל אחר כך לקחת הטוב כמצואר למעלה.

וב' הענין הזה נרמז בטבילת המקוה שאנו טובלין בערב שבת קודש,

מענופת הזוהמא והפסולת הנמצא בה, ובדאי הרפואה שהוא אוכל ושומה הוא לריק כי נתבטל ברוב הפסולת שבו ואין מועיל לו הרפואה הזאת, כן אותם האנשים אשר לא דרשו ולמדו היטב איך לעשות, המה מכניסים את הטוב צרע, ועצירה שנתוכס מכבה את המנוה, וחצוי מות יביע שמן רוקח, ומגרעות נחנו להקדושה שנופל לחוך הקליפה ונתבטל, וכדרך מאמר רז"ל (נדרים ט' ע"א) רשעים מלאים חרטה, ואף על פי כן אינם עושים הטוב, כי תיכף צהגיע אליהם הארה של נינוח החרטה נתבטל תיכף בהמשכות ותאוות רעות והרהורי הלז שדעתו ולבבו ממולא מהם בלא יוכל לפעול פעולתו עבור ציטולו צהרע שכלבנו, ודוד המלך כיון ואמר על ענין זה (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים וגו' עד סור מרע ועשה טוב, פירוש שדווקא כסדר הזה יעשה להקדים עוצת הרע להסיר מחילה מעליו בגדים הנואים, ואז ילכש אותך מחללות, והנחת הכחוש שיהיה נדרש דווקא כך להעשות כסדר שנכתב בו ולא בהיפוך יובן ממה שנבאר אם ירצה השם (בחלק השני דרוש ד').

ובדברינו אלה כן שמעתי בשם מופת הדור איש אלקים קדוש המפורסם מוהר"ר ישעיהו זכרו דחיי עולם מגיד מישרים דק"ק דינוויץ שפירש כן דברי הגמרא (קידושין י"ג ע"א) כל מי שאינו יודע צניע גיטין וקדושין לא יהי לו עסק עמהם, פירוש מי שאינו יודע לגרש את הרע מחילה ולפטור את עצמו בגט כרימות לכרות ולהרחיק מאתו הרע שכלבנו, ואחר כך לקדש עצמו להכניס הקדושה אליו, לא יהא לו עסק עמהם כי מגרעות נתן

The good word is not
He is an addict -
knowing its bad
but can't stop

The order must be
first the bad
then the good

One who doesn't
know the process
of evil and
good should
not be put in
it

Meaning cut
away the evil -
it's the only
way to come to
good

ויהו שגאמר כאן, הפצה שתתקן קודם ומחילה לראשית כל פרי האדמה, וזמן לפרי המנוות, תחילה לזה תבוא ותקט, אשר תבוא "מאכלך" תבוא זאת לפניו, מה שאמרת סור מרע ופורש ממאוזם וארציות לשמו יתברך, ובסוף אומר השקופה ממעון קדשן מן השמים ותברך את עמך את ישראל, לברכס בהשפעתם טובות, ושיוכלו לבוא על ידי סיוע מאוזם יתברך

12

פרשת בראשית

אחר מצות, כי יכולים לקבל גן עדן רק
בהזדירות מלחטוא.

אעשה לו עור כנגדו (ב. יח.).

שהכנגדו יהי לו עור, היינו שתהי' לו
עור ע"י ההתנגדות.

במדרש בראשית (יא, ח) אמרה שבת לפני
הקב"ה, רבש"ע, לכוין יש בן זוג ולי אין
בן זוג, א"ל הקב"ה כנסת ישראל היא בן
זוג.

הענין ידוע, כי בחי' בן זוג היא
בחי' מקבל. והנה כל הדברים

ישע ה' אלהים גן בעדן מקדם וישם שם
אות האדם אשר יצר (ב. ח).

מוצינו בחורה, והקדוש ברוך הוא שם
את אדם הראשון בגן עדן קודם
שזכה וטרם קיים אף מצוה אחת,
ולא גירשו משם עד שעבר עבירה, כי
חאלהים עשה את האדם ישר (קלם, נט)
באופן שיכול תיכף ומיד לקבל השפע
פלי שום זכות מקודם, רק ההזדירות
מלחטוא, וזה "אף לא פעלו עולה
פוזכיו קלכו" (מלס קיט, ג), במה שלא
עושים עולה נחשב בדרכיו הלכו, ונמצא
שיש להוהר מלחטוא ח"ו יותר מלחזור

- א. ראה ירושלמי קידושין א, ט.
- ב. חרה"ח ר' יהודא שליונגר שליט"א ששמע מהרה"צ רבי אלי ראטה זצ"ל.
וראה כלי יקר כאן - ויש אומרים לא טוב (היות האדם לבדו) שאין האדם נקרא עושה טוב
במצות הש"י כשהוא לבדו ואין לו מתנגד המטוו לדרך רע, לפיכך אעשה לו עור כנגדו, כי
במה שתהי' אשתו כנגדו להטותו לדרך רע והוא לא ישמע לה וינצחה אז הוא נקרא עושה
טוב, כי אדם אין צדיק בארץ כשיעשה טוב מצד ההכרח ולא יוכל לחטוא, כי אם מצד היות
לו אפשרות על החטא וינצל. עכ"ל. וראה גם בחזרת המגיד מולאטשוב פ"ר בראשית.
וראה יקרא דמלכא בראשית תשי"ב: לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עור כנגדו, זכה
עזר, לא זכה כנגדו להלחם (רש"י). ויש להבין איפוא מרומז זכה, אלא העור מההתנגדות,
כי שלום משני קצוות והפכים שמתאחדים, ובלא אשה שריו בלא טובה, בלא ברכה, בלא שלום,
(יבמות ס"ב:). ואיש ואשה שני הפכים וצריך תמיד לילך בדרך הממוצע, והכרחי התיכון מברית
מחקצה אל הקצה היינו להתמוזג עם הקצוות, ואז יהיה כלי שלום לקבל ברכה וטובה, כי שכונה
בחי' א"ס כיניהם (ע"י סוטה יז), ודו"ק. ועיי' עוד וראה שם גם בירא תשי"ב-טו-לו.

פרשת חיי שרה

שנת תרע"א

להבין הענין ששרה מתה אחרי שנודע לה דבר העקידה. י"ל כי שפטה שלא חיתה נבואה ממך, שידעה שפיר שאין אדם יכול להיות קרבן וידעה ג"כ כי לא יעשה ה' דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים והיא היתה נביאה ומאחר שלא נגלה לה שפטה כי לא חיתה נבואה ממך, ומה יצאה נשמתה בסתר ע"י שפוחה ואמרה מאין תבוא לאברהם טעות כזו. ומופת על ביאור זה דחל מבורא בתנחומא שהשטן בא לפני בדמות יצחק ומאחר שראתה אותו חי אי"כ למה פחדה. ולהגיד יצחא. והבן:

בזוה"ק (קכ"א): מאי שנא הכא שרה דכתיב מיתתה באורייתא מכל גושי דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא כ"י אחת שרה ונחתה וסלקת ולא אתדבקת ב"י כד"א "ויצל אברהם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו כ"י בג"כ שרה זכתה לחיין עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתראה כ"י ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בחו בכלה ולא כתיב בכלהו נשי ויהי חיי חוה וכן בכלא כ"י ולהבין למה נקט זוה"ק דיוקא וזאת זו שלא אתדבקת במצרים. הלא אברהם טפל לשרה בנביאות ועלי דרשו אשת חיל עטרת בעלה. והענין דחנה דרח"ז ז"ל כתב דמשה רבינו רצה ליכנס לא"י כדי לקיים את המצוות ההלכות בארץ. ואף שלא קם נביא כמשה אעפ"כ רמ"ח אברי הנפש אי אפשר להם להשתלם רק ע"י רמ"ח מ"ע. ולכאורה השאלה נשים במאי קושיין לבוא לרדגין גבוהים הלא מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות. ובזוה"ק (קכ"ו): אורייתא לא אתיידיבת אלא לדכווי כ"י דהא נשי פטורין מפקודי אורייתא אך ידוע מזוה"ק דכל כמה שאדם הולך ומתרחק א"ע מס"א בא לעומתו לקדושה

וכמ"ש "ויברח משה מפני מרים" מלכות הרשעה. וישוב על הכא"ו ז"ל מלכות דקדושה. ח"ש זוה"ק משום דלא אתדבקת במצרים כ"י, שאם היתה נדבקת ח"י היתה בכלה נדבקת לקליפה ח"י והנבעלת מעל קשה לפרוש הימנו. וממילא כשהתחזקה א"ע מן הסט"א באה לעומת זה בקדושה ונדבקה בכל רמ"ח אברי בקדושה ואי"כ לא באה הדביקות שלה בקדושה מצד עשה טוב רק מסור מדע:

כמו מיום השבת נמשכת ההארה שלשה ימים. ע"כ איחר מלהראותו עד שלשה ימים. כ"י שלא יאמרו והפירוש כנ"ל שתקף עליו רגש הנפש ואז נתברר עצם מרת אברהם מצד עצמו שבאמת רצונו ה"ל לשוחטו. וזהו ענין ההורי הדברים שהיו בשוכו מן העקידה אילו ה"ל בני שחוט כבר ה"ל הולך בלא בנים ה"ל להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא. ואף שמעתה ראה שלא היתה הכוונה לשוחטו. וא"כ שוב אין עליו קושיא שלא השיאו כנ"ל. כבר פירשנו שהי מהרהר שמטעם זה שלא היו לו בנים נצטוו שלא לשוחטו ואילו היו לו בנים ה"ל נצטוו לשוחטו והי מיצר ע"י. הרי נתבררה עצם בחי אברהם ולא מטעם התפעלות ורגש הנפש מצד הנבואה. שהרי שוב ה"ל לו רגש הנפש מצד הנבואה חשני להיפוך. אלא מוכח דלא משום רגש הנפש שמצד הנבואה אלא מצד עצם

בחינת נפשו: (שם) הנפש הנבואה אלא מצד עצם

מדבר בלשון משלוח כמ"ש הרמב"ן במ"ש ונחתי מסר ארצכם ואין משה נותן המסר. וע"כ כל מעשיו שנצטוו לעשות נחשבים כמו מעשה הש"י בעצמו. וע"כ אם ה"ל נצטוו להכות והכה לא ה"ל נחשב ע"י שליח. ע"כ ה"ל נצרך שנצטוו לדבר וטעה ושינה להכות רק אז נחשב ע"י שליח. ובהו מיושב נמי שלא הביא קרא דתנית המים בחורב ששם נצטוו להכות כמ"ש וזכית בצור לא נחשב ע"י שליח. ובמה שכתבנו יובנו דברי זוה"ק שמתחמ ענין מי מריבה גרם קושי וטורח בלימוד. שהי כל אותו ענין ה"ל נצרך שיבוא בצמצום. ע"כ נסתפק שהלימוד יבוא בסורה ובצמצום:

ביום השלישי וישא אברהם את עיניו. ברש"י למה איחר מלהראותו מיד. כדי שלא יאמרו הממו וערבבו פתאום וסוף דעתו ואילו ה"ל לו שהות להמלך אל לבו לא ה"ל עושה. עכ"ל. ויש להתבונן הני שלשה ימים מה עבדיתיהו ולמה לא סגי ל"י בשנים או לחוסף על שלשה. וכבר דברנו מזה:

ונראה עוד לומר דחנה כתיב "וירא את המקום מרחוק" ופירשו בו שתיבת המקום כינוי להשי"ת. וכ"כ אבי אדמ"ר וצלה"ה הגיד שאברהם בעדו במדינתו בתכלית הדביקות לא ה"ל שום נסיון נחשב אצלו לנסיון. שהכל מאפס ותוהו נחשב לו לעומת עריבות ומתיקות הדביקות. אלא שאז בעת הנסיון נלקחו ממנו המדינות וע"י הנסיון נתגלה עצם הכנת לבבו. וזהו שבמדרש שאחר נסיון העקידה ביקש אצ"ה שישבע לו הקב"ה שלא ינסה אותו עוד מעתה ומשלו משל למלך שה"י נשוי למטרונה ילדה ממנו

אלה אך ידוע מאמר חז"ל
ז מח לכן מרמו ההסתלקות
זו על זה שבמקום הסתלקות
ידה כתוב ויחי יעקב (בכתב
לין הסידור בתקין לאה):
(ליקוטין)

נעה אביך חולה (מח. א).
אפרים היה רגיל לפני
כשחלה יעקב בארץ גושן
צל אביו למצרים להגיד
שם כתבו רמז לזה ויאמר
ס בהתחלף וא"ו בפ"א
דא"ת כ"ש. ויל"ד למה
נחת פ"א ובתהלים (ל"ד)
לא כתב אות וא"ו בסדר
ואות פ"א כתב כ"פ.
ה ה' וגו'. וצריך להבין
כתב שם אות וא"ו וי"ל
צדיק. בשנותו את טעמו
ר כדרכיב (ניאל ג.)
ודבור הוא הנפש כמ"ש
יהי האדם לנפש חיה.
ס לרוח ממללא. ובעת
במס"י להשי"ת אז הוא
ש ואין לו חיות. ע"כ
כזו המדרגה של מסירות
יכולתו אז לאמר אות
זיא קו החיים ככתוב
מדרב). והוא היה אז
ע. אבל הכוונה מרחם
ל ה' החיות ע"כ כתיב
את נפש עבדיו שהוא
ובפסוק ויאמר ליוסף

כתב אות וא"ו מפני שכ' בסה"ק שמשחי
בן יוסף אין לו חיות ע"כ כתיב אות
וא"ו שהמשיך לו חיות:
וידא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה
ויאמר יוסף וגו' ויאמר קחם וגו'
(מח. ד. ט.). וי"ל עפ"י מ"ש האר"י הקדוש
ז"ל בפסוק אלה אזכרה ואשפכה עלי.
נפשי כי אעבור בסך אד"ם עד בית
אלהים וגו' חז"ל יכוין וכו' כי בתחלה
אלה מאלהים נתוסף י' דאלהים זהו על"י
על יו"ד אדם נתוסף מ' דאלהים הרי
אלהים ופי' אדם אות מ' עם אל"ה ועם
י' נעשה אלהים זה הפי' שבתחלה ראה
יעקב אצ"ה שנפרד השם האוחיות מ"י
מאלהים ונשאר מי אלה ויאמר יוסף אשר
נתן לי אלהים כזה וגו' שפעל ברחמים
עד שנתוסף האוחיות מי ונעשה אלהים:
(ליקוטין - כתי"ק)

וידא ישראל את בני יוסף ויאמר מי
אלה ויאמר בני הם וגו' ויאמר
קחם נא אלי ואכרם (מח. ד. ט.). בהקדם
מה שפי' בסה"ק בכתוב בסודם אל תבא
נפשי ובקהלם אל תחז כבודי פרשי"י ז"ל
בשם מדרש בקהלם כשיקהל קרח שהוא
משבטו של לוי את כל העדה על משה
ועל אהרן אל תחז כבודי, שם אל יתחזר
עמם שמי שנא' ויקח קרח בן יצהר בן
קהת בן לוי ולא נאמר בן יעקב וכו'.
וביאור הענין עפ"י הידוע מסה"ק דאף
אם חלילה אדם חוטא ופוגם בעונותיו
אם הפגם אינו מגיע חלילה עד המקור
והשורש שלו בקדושה אזי יוכל לתקן

ויקח יוסף את שניהם את אפרים בימיו
משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו
מימין ישראל וישלח ישראל את ימינו
וישח על ראש אפרים ואת שמאלו על

עוד. והנה אמחז"ל (ב"ר פמ"ז). דהאבות
חן המרכבה ומבואר במדרש (ובה במדבר
פ"ד). וברשי" (חולין צא. ב.). ד"ה כדיוקנו
של מעלה. דצורתו של יעקב חקוקה
בנסא הכבוד. ולזאת התפלל יעקב אשר
בסודם על דבר קרח אל תבא נפשי היינו
שח"ו לא יגיע הפגם למעלה למעלה עד
חשורו שהוא צורתו של יעקב אבינו
ע"ה חקוק' בנסא הכבוד. וכן בקהלם אל
חוזר כבודי שלא יתחז כבודי שהוא
שורשו בקדושה במחלוקת. ולכן ע"י
חפלתו של יעקב אבינו ע"ה בני קרח
לא מתו ומיצאי חלציהם היו משוררים
בבהמ"ק. ומצונו ג"כ בכל דבר הנפגם
כשמקריבין אותו לשורש שלו ונתחיד שם
עמו אזי נסתר ונתקן וחוזר לקדמותו.
דוגמא לזה שנינו במשנה (ביצה י. ב.)
שמשקין את המים (שנטמאו) ככלי אבן
לטהרן (במקוה) וכן הוא ג"כ בעבודת
ה' ית"ש. דע"י שנתחידו המדות ונתקרב
הכל להשורש ושם למעלה אין שטן ואין
סגע רע ח"ו אז ניתקן הכל כמובן. ולכן
כשבקש יעקב לברך את בני יוסף ונסתלקה
ממנו שכניה מפני שראה שעתיד לצאת
ירבעם ואחאב מאפרים ויהוא ובכיו
ממנשה. אמר ליוסף קחם נא אלי. היינו
שיעלה אותן וייהרם עם השורש שלהם
שהוא יעקב אבינו ע"ה שהוא המרכבה
ועי"כ אוכל להשרות עליהם הברכה:

(1991)

היה בעת החתונה של ה"רד"ק מצעונישוב (בעל דברי שמוחה) בבעלו. ואמר הרה"ק מהר"י אבי הכלה תורה, ורחקי עצמם החסידיים עד שנכבה הנר. כשסיים באמירת התורה, אמר אלוי זקניי אבי החתן משינאוואו מחותן! עתה אני אידי תורה ואמר התורה הנ"ל אז פנה ה"רד"ק מבעלו לקהל האם אתה שומעים מה שאמר המחותן?

ותשובה היא אחת ממ"ע, ע"כ מצ"ג, ולכאורה נראה להביא ומהאי דא"י בסוף יומא, אחטא ו ואשוב אין מספיקין בידי ה' אחטא וי"כ מכפר אין יו"כ ודוע נקט בתשובה ב' פעמים ש' א', ולפי הנ"ל ניחא דפעם ושוב יכול לחקן משום דרדוה ו רצונו לקיים מ"ע דתשובה שניה דלא מצי לתרץ דבורו ז"קין בידי לעשות תשובה, ו אך באמת אין רא"י דהרי ד מה"ט פסק דגם באחטא ון מספיקין, ולעני"ד ע"פ מה העוסק בתורת עולה כאילו וא"כ העוסק בתשובה כאילו והוא ככלל ונשלמה פריס חי אומרים מה דאי אם פגע שכוה לבימה"ד, היינו שיכול צות תשובה, וא"כ צדיק גמור אם לא כמעשה דהמע"ה לשמה כדי להורות תשובה, וא"פ אשוי האיש אשר לא ים וגו', דהיינו שנותנים צעה א כדי לקיים מצות תשובה, א עמד, היינו שהוא צ"ג, בלי כ"כ איך יכול לקיים מצות ז' ד' חפצו דעוסק במצות ו בעתו, ועליו לא יכול וגו', ום, לא כן הרשעים שאומרים יעשו מצות תשובה כמון

דש ח"ג.

לחדש תשובה וא"ל ה' חזור בן ואני ואתה וכן ישי שבאמת ה' ירבעם קודם לכן ישי ושאל מי בראש פ"י מי הועיל וחדש יוחר או אני או בן ישי דאם ירבעם הועיל דאפי' לא בעינא. (כו)

יום כיפור

אם אין אני לי מי לי, אם אני לא אעשה את העבודה שלי מי יעשה עבורי, כל אחד צריך לעשות את עבודתו בעצמו, אם לא עכשיו אימת, מתי יהי העכשיו הנוכחי, העכשיו של הרגע שאנו מדברים הלא טרם הי' מאז בריאת העולם ולא יהי יותר, לפניו הי' עכשיו אחר, אחריו יהי עכשיו אחר, וכל עכשיו ועבודה שלו, כראי בוה"ק לבושין דלביש בצפרא לא לביש ברמשא, כל עכשיו ועבודתו אחרת, וכך אומר דוד המלך ע"ה חשבתי ודכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, רק צריכים לייגע בתורה, בכל הכוחות או מתקשרים ונדבקים לתורה, ששים רבוא אותיות לתורה וששים רבוא נשמות ישראל הנמצאים בתורה, נעשים חלק מהכלל וכשעושים ככלל נהנים מהכלל, נהנים מהיהודי ומהעכשיו שלו בו עשה ופעל לטובה, משום שכשנאני לעצמי מה אני, ואם אפוד מהכלל ח"ו אז מתי אוכל לתקן את העכשיו שלי, כי עכשיו אחד לא יתקן עכשיו אחר, משום שכל עכשיו מצומצם כאור אחר, ומה עוד אם אדם קלקל ח"ו לדבר חמור ועוסק בסור מרע לו ראשונה כמו

(כו) מרדס יוסף (פ"ר אמור).

(א) שיש שרטי קודש ח"ב.

הוא עם מנהיגי הקהל. ואי לאו דמסתפינא הוי אמינא דטב ליה להתפלל ביחיד מלהתפלל בתורה בני"א שאין דעתו נוחה מהם. עוד י"ט טעם דאין ראוי לאדם להתפלל אלא במקום שלבו חפץ. כי היכי דאמרינן^א אין אדם לומר תורה אלא במקום שלבו חפץ. וטעמו של דבר כי בהביט האדם אל מי שדעתו נוחה בו נפשו מתעוררת אל הכונה השלימה. ודעתו מתרחבת ולבו שמח ונחה עליו אז רוח ה' כענין שאמרו בנבואה. עוד אמרו בספרי החכמה כי בהיות האדם מתכוין אל רבו ונותן אליו לבו תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפעת אשך עליו ויהיה לו נפש יתירה וזה נקרא אללס קוד העיבור בחיי שניהם. וזה שנאמר^ב והיו עיניך רואות את מוריד. וזה^ג והתלבבו עס עמד ואכלתי מן הרוח וכו'. וכן התהלל^ד רבינו הקדוש שאם היה ראה את פני הרב היה מגיע למדריגה עליונה וכו"ץ אם הרב מתכוין וקרא זה אל זה להשפיע וזה לקבל. ומה^ה אמר ר' יוסי לא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה. ומכאן התירו שילך אדם למקום אחר ללמוד תורה אע"פ שאביו אומר לו שלא ילך ועובר מלות אביו. שלא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה. וזה הטעם עלמנו בחפלה כי בהבט האדם אל אהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה תתעורר נפשו אל הכונה העליונה ותתוסף עליו רוח ממרום. וזה דבר שהשכל מורה עליו וכו'. עכ"ל הקדוש:

ישעיה ל ב
במדרב יא טז ז'
עירובין יב:

שם מז:

ז"ל ספר החינוך שם. ועתה בני בינה ושמעה זאת והטוה אזניך ושמע אלמדך להועיל בתורה ובמלות. דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע. ואפי' רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמלות ואפילו שלא לש"ך. מיד יטה אל הטוב. ומתוך שלא לשמה בא לשמה. ובכח מעשיו יסיר היגלה"ר. כי אחרי הפעולות נמשכות הלבבות. ואפילו אם יהיה אדם לדיק גמור ולבבו ישר ותמים חפץ בתורה ובמלות. אם יעסוק תמיד בדברים של דופי כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באומנות רעה. באמת אם כל עסקו כל היום בלחות אומנות. ישוב לזמן מן הזמנים מנדקת לבו להיות רשע גמור. כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו כמו שאמרנו. וע"כ אמרו חז"ל^א ר"ה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומלות כדי להתפייס בהם כל מחשבותיו ולהיות בהם כל עסקיו להטיב לבו באחריתו. כי מתוך הפעולות הטובות אנהנו נפעלים להיות טובים וזוכים לחיי עד. ורמזו ז"ל ע"י באמרים^ב כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וליניית

אבות ו יב

מנחות מג:

בבגדו ותפילין בראשן מובטח לו שלא יחטא. לפי שלא מלות תמידיות ונפעל בהם תמיד. לכן אתה ראה גם ראה מה מלאכתך ועסקיך כי אחריהם תמשך ואתה לא תמשכם. ואל יבטיחך ילך לומר אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים מה הפסד י"ט כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים לשבת בשוקים וברחובות להתלוץ עם הללים ולדבר נחות וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהן חטאות ואשמות הלא גם לי לבב כמוהם קטני עבה ממחניהם ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אל בני השמר מפניהם פן תילכד ברשתם. רבים שמו מתוך כך טום תרעלתם ואתה את נפשך תיל. ואחר דעתך זה אל יקשה עליך מעתה רבוי המלות בענין זכירת ניסי מנצרים שהוא עמוד גדול בתורתנו. כי ברכות עסקיט בהם נתפעל אל הדבר כמו שאמרנו. עכ"ל הקדוש:

והיה מלוא אדמו"ר ז"ל לאנ"ש לשקום הדברים האלו המועתקים מתשובת הרדב"ן ומספר החינוך הנ"ל לחקקם על לוח לבם. ואמר כי המה כללים גדולים לכל עניני חסידות:

בשם הרב הק' רש"ק זצוקללה"ה מועתק בלשונו הק'. אום שבת זאל מען אומעיטיג זיין בתמיה. י"י מיא גיהער זיך זייער שעמען פאר שבת. אזוי וויא שבת איז גרויס זאל איך ניט הארעכין. בתמיה. דיא פעולה איז דער פון אז מען שעמען זיך אויף דער וועלט פאר שבת. אז מיא קומט אויף ייעניר וועלט איז פאראן אזוי איין מענטש וואס ער איז מקיים כל התורה ומלות. נאר ער האט ניט גיהאט דעם תענוג און דעם ברען. קומט ער אהין הייסט מען אים אריין אין ג"ע נאר ער האט ניט גיפילט דעם תענוג אויף דער וועלט. פילט ער דארט אויך ניט דעם תענוג פון ג"ע. ווער עס איז איין נאר איז ער מתרעם. וואס איז דער לייארים פון ג"ע. גיט מען אים אווארף. דאס איז אים ערגער פון כל המיני יסורים כו'. ביי ער מוז אן קומען לוא איין לדיק פון דער וועלט ער זאל אים איין טובה טאן. דיא פעולה פון דעם ווער סע שעמען זיך אויף דער וועלט פאר שבת. שבת מעין עוה"ב. קומט ער לוא שכל ער זאל דארט זיך אויך שעמען. וואס טייטש. ג"ע איז לאך אזוי גרויס און איך הער דאס ניט. העלפט אים גאט ער זאל דארט דער הארעכין:

עוד בשם רש"ק זצוקללה"ה. דק על דק. דוא ווילסט דינען דעם אויבערשטין דין זיך. השי"ת נקרא דק על דק. על מי שהוא דק מגסות החומרות:

יעוד בשם רש"ק דער גרעסטער יגה"ר איז אז מיא פאר געסט אז מיא איז איין בן מלך יי:

עוד

(א) דער שבת אליין קלאגט זיך פארין אויבערשטין. אין מיין טאג זאל מען אומעטיג זיין. (ב) חלקי י"י אמרתי לשמור דברך. אמר ע"י שחלקי ה' אמרתי ע"י לשמור דברך. רש"ק ז"ל אמר וכו'. (ג) פ"י שחלקי ה' אמרתי שאני שומר מצוותי ומקיים דבריו רבים ומלות קלים שאמרה לשון רסה ע"י אולל לשמור דברך דהיינו דברך קשים:

AFR

אבות פ"ד מ"א: איזוהו חכם הלומד מכל אדם שנאמר ²⁵¹מכל

מלמד, ושלך?

זקשה האם כל אדם מלמד הוא. ומצינו שמלמד צריך שיהיה לו סגולות ומעלות שונות. ואיך אמר הלומד מכל אדם, וכי כל אדם יש לו אותן הסגולות ללמד. ומה ראי' מהכתוב מכל מלמדי השכלתי. דלכאורה זהו רק כאשר האדם משכיל במה שהמלמד מלמדו. וכמו מבין דבר מתוך דבר. ואיך הלומד מכל אדם הוא חכם. אך הענין הוא דכתיב²² נר הוי נשמת אדם. ובגני ישיב' דברים אור הנר וצלו. אור הנר הוא מהנר עצמו, וצל האור בא עיני כל הנר. כן הוא בכשמה שיש בה אור וצל. האור בא מן הנשמה, והצל שעל אור הנשמה בא מן הגוף שהוא הכלי. כשעומדים בתוך ד' אמות של צדיק ונולדות מחשבות טובות. והן גילוי אור נר הנשמה. וכשעומדים בתוך ד' אמות של רשע נופלות מחשבות רעות. מהצדיק לומדים ועשה טוב, ובזה נעשים ממוזגים הרבים. ומהרשע לומדים סור מרע. ובזה נעשים כלי להחרור תשובה. וחוץ הלומד מכל אדם, דמכל אדם בין צדיק ובין רשע ח"ו אפשר וצריכים ללמוד והראי' מכל מלמדי השכלתי, דכל מה שברא הקב"ה בעולם הוא בשכיל ללמד האדם וכתב²³ מלפני מבהמות ארץ א"י יוחנן אלמלא ניתנה תורה לישראל

[illegible]

251 תהלים קיט, צט.
252 משלי כ, כז.
253 איוב לה, יא.

3. וְיָשָׁב אֶל-בְּרִיתוֹ.
 4. וְיָשָׁב אֶל-בְּרִיתוֹ.
 5. וְיָשָׁב אֶל-בְּרִיתוֹ.

הזמנות — תדירות ופחתגמי, הבעש"פ שמה

לִמְדוּנוּ צִנִּיעוּת מַחֲתוּל וּגְזֵל מִנְהֶלָה²⁶⁵, וְהִשְׁבַּחַה הָעֲלִינָה מִזְמַנָּה לְהָאִם מִמָּה
לִלְמוּדוֹ²⁶⁶. וְהוּא הַחֵם הַלּוּמֵד מִכָּל אִם כְּסוּר מֵרַע וְעִשָּׂה טוֹב²⁶⁷.

८३

הלומד מכל מלמד. האט דער בעש"ט געזאגט, אז מען דארף לערנען פון יעדן איינעם, אפילו פון אן אדם רשע דארף מען לערנען א מדה טובה²⁵⁷.

٧٩

מכות פ"ד מ"א: איזו גבור הכובש את יצרו.

הכניש"ם אמר: איזהו גבור הכובש את יצור, כובש את יצור אמרי ולא שוברו, כי שבירת היצר אין זה גבורה כלל, כי בשביל לשבור היצור, די ומספיק שכל הישר, דהשכל הישר מחייב שצריכים לשבור את היצור, אבל ענין הכבוש הוא להשתמש בכחותיו ובמעלותיו, דרב תבואות נכח שור²⁵⁸ ומתנהג בתוקף, וזהו איזהו גבור הכובש את הכחות של יצור ואשתמש בו בקדושתו²⁵⁹.

1004 עירובין ק. ב.
 1014 ראה גם לקמן סימן רכג ואילך.
 1016 ספר הזכרות ח"א ע' 344.
 1017 ספר השמות קי"ז הש"ס ע' 104. רשם לפנ"ז: החסיד ר' בצלאל האט געלערנט פון יעדן איינעם
 און נודע טובה. ער פלעגט דערציילן [הנהמשן בפנים וממשיך שם]. ווי ר' זושע האָט געזאָגט אז מ'זאָר
 יעדען אטילו פון ר' גוב (ראה הלוי' יום' ג אי"ר) ווייל יעדער איד האָט אַ אות אין תורה און אַ מדה
 1018 י"י מודה שנדרשת בהם. וראה גם לקמן סימן קפ"ה.
 1019 משלי ד' ד'.

[illegible]

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847

↓

מִלֵּאמֶלֶךְ מִלֵּאמֶלֶךְ מִלֵּאמֶלֶךְ

אֵלֶּיךָ אֵלֵינוּ, וְהָיָה נִקְרָא אֵלֶּינוּ בְּשֵׁם מִתְּנֵה טוֹבָה —

፲፰፻፱ ዓ.ም ሕዝብና የሕግ አስተዳደር

אֲשֶׁר לֹא יִשְׁכַּח אֶת הַלְוִיָּהוּ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁכַּח אֶת הַלְוִיָּהוּ

*) ኢየሱስ ክርስቶስ (ሠ ሠ)፡ ለገላላ፡ ኢየሱስ ክርስቶስ

အိမ်ထောင်ရေးနှင့် အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြပါ။

7. (*)

[illegible]

ה

ה'תש"ח

五